Esimerkkejä ryhmäyttämisestä

Ryhmäytymisen merkitys on keskiössä etenkin lukion alkuvaiheessa, mutta ryhmäyttämisen tulee jatkua läpi koko lukioajan. Ryhmäytyminen tukee nuoren sosiaalista hyvinvointia ja luo pohjan turvalliselle oppimisympäristölle. Opiskelijalle on tärkeää saada kuulua ryhmään ja tuntea, että hänet hyväksytään ryhmän jäseneksi sellaisena kuin hän on. Tämä tarve on ajankohtainen lukuvuosien alussa ja periodeitta uusien opintojaksojen alkaessa. Erityisen tärkeää se on esimerkiksi kolmannen vuoden keväällä, kun lukio-opintojaan vielä jatkavat opiskelijat muodostavat uuden RO-ryhmän.

Ryhmäytymisen tavoitteena on vahvistaa opiskelijan sitoutumista opintoihin, kouluarkeen ja omaan ryhmään. Ryhmän hyvä yhteishenki mahdollistaa erilaisten tilanteiden turvallista harjoittelua yhdessä, oman paikan löytämisen ryhmässä sekä tuen antamisen ja saamisen. Ryhmäytymistä vahvistetaan lähes kaikissa arjen vuorovaikutustilanteissa, mutta etenkin ryhmänohjaushetkissä. Lukio-opintojen alkuvaiheessa ryhmänohjaajan apuna ryhmäyttämisessä voivat olla tutoropiskelijat, jotka toimivat vertaisohjaajina ensimmäisen vuoden opiskelijoille. On kuitenkin tärkeää, että ryhmänohjaaja osallistuu ryhmäyttämiseen myös itse. Ryhmäyttäminen on jatkuvaa ja ryhmän hyvinvointiin on kiinnitettävä huomiota koko lukio-opintojen ajan. Ryhmänohjaajan käymät kehityskeskustelut ryhmänsä opiskelijoiden kanssa tarjoavat hyvän tilaisuuden puhua myös niistä asioista, joista ryhmänohjaaja ei yhteisissä ryhmänohjauksissa saa tietoa.

Ryhmän hyvinvointia voi seurata lisäksi erilaisten kyselyiden, kirjeiden ja ystäväkirjojen avulla. Ryhmänohjaaja voi tukea opiskelijoiden ryhmäytymistä erilaisilla harjoituksilla ja leikeillä. Näiden valinnassa kannattaa kiinnittää huomiota siihen, tapaavatko ryhmän jäsenet toisensa ensimmäistä kertaa vai tuntevatko he toisiaan jo jonkun verran. Usein ryhmäytymistä edistää opiskelijoiden jakaminen kotiryhmiin. Nämä kotiryhmät voivat olla pysyviä tai lukukausittain tai -vuosittain vaihtuvia. Kotiryhmä on se perusyksikkö, missä vastataan yhdessä keskustellen kyselyihin tai luodaan sovitusti ohjelmaa koko ryhmänohjausryhmälle.

Lukuvuoden alusta on syytä varata aikaa kaikkien vuosikurssien omalle ryhmäytymiselle. Opiskelijoita kuullen opettajat voivat päättää esimerkiksi yhteisestä aamupäivästä ensimmäisellä kouluviikolla. Opiskelijat voivat viettää aikaa ryhmänohjausryhmissä tai koko vuosikurssina. Puitteet ja ohjelman on melko helppo suunnitella ja sopia opiskelijoiden kanssa. Usein he toivovat ulkopelejä tai lautapelipiknikkiä. Ohjelma vaatii harvoin rahallista panostusta.

Ensimmäisen vuosikurssin kohdalla tilanne on toinen. Koska opiskelijat eivät vielä tunne toisiaan, he tarvitsevat yleensä valmiiksi rakennetun ohjelman. Ensimmäiset päivät menevät helposti uusien laitteiden saamisessa ja alustavassa haltuunotossa, sekä uusiin paikkoihin tutustumisessa. Alun ryhmäytymisessä saadaan ensimmäiset kokemukset uudesta ryhmästä ja itsestä sen jäsenenä sekä opitaan jo uusien kavereiden nimeä. Virallinen ryhmäytymis- tai starttipäivä on hyvä olla viikon sisällä opintojen alkamisesta. Ohjelmaa voivat rakentaa tutorit tai opiskelijakunta yhdessä ryhmänohjaajien ja lukion opiskelijahuoltoryhmän toimijoiden kanssa. Apuna voi olla myös koulun ulkopuolisia toimijoita. Päivää on mahdollista järjestää suunnistustyyppisenä niin, että opiskelijat kulkevat oman ryhmänohjausryhmän rajoja kunnioittavissa ryhmissä tai ovat osan päivästä koko vuosikurssia sekoittavissa ryhmissä. Suunnistusrastien sisältöä voivat olla tuottamassa lukion opettajat, tutor-opiskelijat ja opiskelijahuollon toimijat. Niille vaateena on yhdessä tekeminen.

Tampereella *Starttipäivä* on rakennettu yhdessä Sorin sirkuksen, tutoreiden ja LOHR:n toimijoiden kanssa. Aamulla ohjelma alkaa Sorin sirkuksen henkilökunnan kanssa erilaisin pelein ja leikein. Siitä siirrytään tutoreiden kehittämään ohjelmaan. Iltapäivästä ryhmä tapaa LOHR:n toimijoita ja pääsevät keskustelemaan lukio-odotuksista heidän kanssaan. Päivän aloitus on porrastettu ja kukin ryhmänohjausryhmä kulkee omanaan osallistuen päivän ohjelmaan yhdessä ryhmänohjaajansa kanssa.

Lukuvuoden aikana opiskelijat toivovat aktiivista ryhmäyttämistä kaikilla vuosikursseilla kaikissa opintojaksoissa. Opintojaksojen aikana ryhmäyttäminen tarkoittaa esimerkiksi sitä, että opettaja jakaa tai arpoo työskentelyryhmät ja parit. Sekä sitä, että ne vaihtuvat säännöllisesti tai jopa oppitunneittain. Opiskelijat myös antavat kiitosta, jos oppitunneilla on pieniä mahdollisuuksia puhua oppimisen kokemuksesta tai kuulumisista uuden työskentelyryhmän tai parin kanssa.